

УДК 338.246-043.96(477)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4263/2025-4-4>**Томарева-Патлахова В.В.***доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту**Класичного приватного університету*ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8910-2641>**Литвицький А.В.***аспірант**Класичного приватного університету;**начальник відділу по роботі з іноземними студентами**Європейського медичного університету*ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-5424-3302>**Кокоріна В.І.***викладач кафедри менеджменту**Класичного приватного університету*ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6901-7837>**Tomareva-Patlahova Victoria***Doctor of Economic Sciences, Professor,**Head of the Department of Management**Classic Private University***Lytvytskyi Anton***Postgraduate**Classic Private University;**Head of the Department for Foreign Students**European Medical University***Kokorina Victoria***Lecturer at the Department of Management**Classic Private University*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ПРОАКТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

ORGANIZATIONAL AND LEGAL MECHANISM FOR FORMING A PROACTIVE STRATEGY FOR RESTORATION OF THE COUNTRY'S ECONOMIC DEVELOPMENT

АНОТАЦІЯ

У статті обґрунтовано визначення сутності організаційно-правового механізму, який несе подвійний функціонал організаційної та правової форм. Визначено ключові риси простої моделі організаційно-правового механізму. Досліджено зміст організаційно-правового механізму розвитку соціально-економічної системи за допомогою системного, структурного, процесного, проектного, функціонального, нормативного, синергетичного і проактивного підходів. Уточнено визначення організаційно-правового механізму на основі проактивного підходу. Запропоновані принципи реалізації організаційно-правового механізму економічного розвитку на основі проактивності та проактивного підходу. Автором розроблено і пояснено зміст дії організаційно-правового механізму формування проактивної стратегії відновлення економічного розвитку України.

Ключові слова: відновлення економіки, організаційно-правовий механізм, організаційна форма, правова форма, підходи, проактивний підхід, проактивна стратегія.

ANNOTATION

The purpose of the article is to develop an organizational and legal mechanism for forming a strategy for restoring the country's economic development based on a proactive approach. The article summarizes the research on the essence of the organizational and legal mechanism and defines it as a set of forms, methods

and instruments of management, organizational structures, as well as legal norms, defining the unity of organizational and legal mechanisms of management, that is, an economic management mechanism that regulates the relationship between two influential subjects – public authorities and business. It is substantiated that a simple model of the organizational and legal mechanism is based on such key features as systematicity, purposefulness, legal influence, which are implemented through legal means – legal norms, legal procedures, legal institutions and others. The content of the organizational and legal mechanism for the development of the socio-economic system can be interpreted using systemic, structural, process, project, functional, normative, synergistic and proactive approaches. However, the current conditions of the recovery of the Ukrainian economy determine the need to develop an organizational and legal mechanism for the formation of a proactive strategy for the recovery of Ukraine's economic development based on a proactive approach. The author interprets the organizational and legal mechanism based on a proactive approach as a self-organized, self-sufficient, self-reproducing management system based on long-term interaction of organizational structures and legal regulations that are able to quickly respond to foreseeable or probable crisis processes. The implementation of the organizational and legal mechanism of economic development based on proactivity and a proactive approach is carried out according to the principles of independence, internality, focus on action, value orientation,

foresight, planning, and future orientation. So, in the context of forming a proactive strategy for the restoration of Ukraine's economic development, the organizational and legal mechanism is presented as a self-organized, self-sufficient, self-reproducing system of interaction of organizational and legal forms of management through state proactive policy at the stages of the post-war restoration of the economy of Ukraine through the action of project financing mechanisms for the restoration of Ukraine's economic development on the strategic directions of the post-war restoration of the country's economic development.

Keywords: economic recovery, organizational and legal mechanism, organizational form, legal form, approaches, proactive approach, proactive strategy.

Постановка проблеми. Після будь-яких конфліктів та воєн країни стикаються з двома основними проблемами: відновлення економіки та запобігання поновленню конфлікту [3]. Внаслідок активних воєнних дій на території Української держави відновлення її національної економіки вимагатиме впровадження проактивних зусиль держави аби забезпечити не лише досягнення її довоєнного рівня, а й збільшити темпи економічного розвитку для входження на європейський ринок відповідно до Договору про поглиблену зону вільної торгівлі з Європейським Союзом. Цей стратегічний курс має бути покладений в основу проактивної стратегії відновлення економічного розвитку країни, а тому потребує глибоких реформ і адаптації до європейських стандартів.

Умови війни стали безпрецедентними, а тому більшість українських сфер господарювання мають шукати нові механізми організації діяльності, а держава відповідно формувати інший організаційно-правовий механізм для забезпечення їх функціонування. Основною особливістю процесу післявоєнної відбудови, враховуючи його багатовекторність, є пошук організаційно-правового механізму, який б забезпечив одночасне вирішення численних соціо-гуманітарних проблем, проблем масового руйнування інфраструктури, а також проблем щодо пошуку нових джерел фінансування та матеріальних ресурсів, їх раціонального розподілу, забезпечуючи сприятливе конкурентне середовище для вітчизняного бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує різні підходи до формування стратегії відновлення економічного розвитку країни у післявоєнний період, у тому числі за допомогою ефективного організаційно-правового механізму. Проблема розробки та впровадження організаційно-правового механізму для повоєнної стратегії відновлення економіки та економічного розвитку держави досліджували учені, науковці й практики. У науковій літературі «механізм» розуміють як спосіб функціонування, систему засобів впливу. Зокрема, Т. Тарахонич досліджує механізм правового регулювання та його взаємозв'язок з механізмом дії права та механізмом реалізації права у процесі формування державно-правових інститутів та правової системи країни, визначаючи організаційно-правовий механізм «системним

утворенням, динамічною, функціональною частиною правової системи, сукупністю послідовно організованих юридичних засобів, які знаходяться у певному взаємозв'язку та взаємодії між собою, що забезпечують досягнення соціально корисних цілей» [14]. Органічне поєднання організаційного та правового елементів утворює складний організаційно-правовий механізм держави, який впроваджується у соціально-економічній системі у конкретній стадії розвитку. Так, автор Н. Дроздова [5] тлумачить організаційно-правовий механізм «як сукупність форм, методів, інструментів управління, організаційних структур та правових норм у державі» [5, с. 153]. Дослідниця Ю. Хромова [17], аналізуючи процеси державного регулювання в Україні наголошує, що організаційно-правовий механізм слід розглядати як «сукупність взаємопов'язаних принципів, методів, інструментів, процедур, організаційних структур, а також правового регулювання» [17]. Державно-управлінський аспект організаційно-правового механізму пропонує В. Мороз [8], тлумачачи його як «сукупність складників (цілей, принципів, функцій) і функціональних, або фахових (методів та інструментів правового й організаційного впливу)» [8, с. 112]. Зауважимо, що сучасні науковці також підкреслюють значення організаційно-правового механізму у період трансформації суспільних відносин і подолання негативних наслідків внаслідок такої трансформації у кризові періоди економічного розвитку країни. Зокрема, В. Назаренко [9] наголошує, що зміст організаційно-правового механізму слід розглядати через призму його елементів як-то: інституції, суспільство, конституційно-правові норми, держава, які створені для розв'язання певних протиріч, подолання чи попередження проблем у суспільстві [9, с. 6].

Теоретико-методологічне обґрунтування змісту організаційно-правового механізму розвитку будь-якої соціально-економічної системи (національної економіки, бізнесу, країни) дослідниками реалізується за допомогою системного, структурного (теорія класичного менеджменту), процесного, проектного, функціонального, нормативного (теорія права) і синергетичного підходів. Проблема відновлення економічного розвитку країни вимагає застосування проактивного підходу дослідження організаційно-правового механізму формування стратегії відновлення економічного розвитку країни.

Не заперечуючи внеску учених і науковців у процес пізнання й удосконалення підходів до визначення організаційно-правового механізму, вважаємо, що питання використання проактивного підходу для розробки організаційно-правового механізму формування проактивної стратегії відновлення економічного розвитку країни досліджено недостатньо.

Постановка завдання. Метою статті є розробка організаційно-правового механізму

формування стратегії відновлення економічного розвитку країни на основі проактивного підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Російське вторгнення в Україну є глобальною кризою, яка вразила мільйони людей, і є серйозним економічним шоком невизначеної тривалості та масштабу. Метою повоєнного відновлення країни та подальшої інтеграції економіки України у європейський простір є необхідність реалізувати масштабну програму відновлення економіки. Необхідність наукового аналізу шляхів відновлення економічного розвитку Української держави після закінчення воєнних дій, а також дослідження організаційно-правових, економічних та інших механізмів реалізації стратегії з відновлення зростає. Передумовами такої нагальності стали безпрецедентно руйнівні для всіх сфер національної економіки та суб'єктів господарювання умови війни. Тому слід формувати нові або змінювати (адаптувати) механізми організації діяльності у певному правовому полі. Це завдання має бути пріоритетом для органів влади та представників бізнесу, створюючи концепції, стратегії і тактики післявоєнного відновлення економіки.

Організаційно-правові механізми регулюють взаємовідносини між двома впливовими суб'єктами – органами публічної влади та бізнесу. Для сучасної Української держави така взаємодія є однією з основних умов здійснення ефективного управління, оскільки це саме та проблема, яка перебуває, з одного боку, у площині державної політики, з іншого – набуває особливої важливості для України на її шляху інтеграції до ЄС [11, с. 40]. Загальний погляд державної політики на організаційно-правовий механізм визначає його як інструмент, що забезпечує упорядковану діяльність суб'єктів у правовому полі, визначаючи їхню структуру, взаємовідносини, права та обов'язки. Узагальнюючи сучасні наукові дослідження, сутність організаційно-правового механізму можна тлумачити як «сукупність форм, методів та інструментів управління, організаційних структур, а також правових норм» [5], визначаючи єдність організаційного та правового механізмів управління, тобто господарського механізму управління. Проте дослідники Т. Назарчук і

О. Косіюк розмежовують поняття у категорії «організаційно-правовий механізм» на «організаційний механізм» як «сукупність різноманітних за своєю природою конкретних організаційних дій, покликаних організувати ефективну діяльність організації», та «правовий механізм – сукупність правових норм правовідносин між суб'єктами та об'єктами управлінської діяльності» [10]. Деякі дослідники зазначають про відсутність єдиного трактування поняття «організаційний механізм» як «сукупність взаємопов'язаних процесів, які відбуваються в системі, або життєві цикли системи, правила та стандарти, за якими працює управлінська система» [13]. На нашу думку, питання визначення сутності організаційно-правового механізму як поняття залежить від методологічних підходів.

На основі аналізу наукових поглядів щодо сутності організаційно-правового механізму його можна розглядати як комплексну систему правових норм, інститутів, що регулюють діяльність певних суб'єктів (наприклад, підприємств), та організаційних процедур, які визначають порядок їх функціонування, права, обов'язки та взаємовідносини між ними. Визначення його сутності здійснюється через аналіз його компонентів: організаційного (структура, відносини, процедури) та правового (норми, принципи, акти). Як інструмент державної політики соціально-економічного розвитку організаційно-правовий механізм – це система взаємопов'язаних правових засобів, яка забезпечує державі можливість впливати на суспільні відносини з метою їх упорядкування, розвитку та досягнення конкретної правової мети. Цей механізм містить послідовно організовані юридичні засоби та процедури, які використовуються для досягнення певних правових результатів. Проста модель організаційно-правового механізму ґрунтується на таких ключових рисах як системність, цілеспрямованість, правовий вплив (табл. 1), які реалізуються через юридичні засоби – норми права, юридичні процедури, правові інститути та інші.

Отже, організаційно-правовий механізм є певною сукупністю обов'язкових сегментів, які здатні видозмінювати свій зміст залежно від сфери його впровадження. Тому дослідимо різні

Таблиця 1

**Ключові риси організаційно-правового механізму
як інструменту державної політики соціально-економічного розвитку**

Риса	Прояв
Системність	Організаційно-правовий механізм є єдиною сукупністю юридичних засобів, які діють у взаємозв'язку
Цілеспрямованість	Механізм спрямований на досягнення конкретної правової мети – упорядкування, відновлення, розвиток певних суспільних відносин у конкретний період соціально-економічного розвитку країни
Правовий вплив	Організаційно-правовий механізм є інструментом держави для здійснення впливу на суспільство, бізнес, громадськість та інші інститути, регулюючи та впорядковуючи їхню діяльність

методологічні підходи щодо архітектури взаємодії цих елементів організаційно-правового механізму економічного розвитку країни. Сутність організаційно-правового механізму економічного розвитку за різними підходами укладено у таблиці 2.

З позиції реалізації державної політики взаємодії держави та суб'єктів господарювання (бізнесу) публічне управління застосовує системний підхід як важливу складову дослідницьких процедур в державному управлінні, тобто методологію, яка розглядає публічне управління як цілісний комплекс взаємопов'язаних елементів та сукупність об'єктів, які взаємодіють. В основі системного підходу лежить принцип комплексного осмислення досліджуваних явищ з урахуванням їх властивостей, розвитку та будови взаємопов'язаних елементів. Тому за допомогою системного підходу рішення в державному управлінні ухвалюються на основі аналізу всіх істотних зв'язків і процесів всередині структури і зовнішнього середовища [7, с. 163]. Використання системного підходу як загальнометодологічної основи дає змогу виявити та проаналізувати особливості, специфіку, а також провести термінологічний аналіз кожного з компонентів і зв'язків організаційно-правового механізму.

Проактивний підхід, ґрунтуючись на категорії «проактивність» [15] з психології, означає спосіб, який дає змогу «на основі точних і актуальних даних системи запобігти можливим

проблемам або миттєво реагувати на них у випадку виникнення та мінімізувати наслідки для неї» [12]. Іншими словами це дія, спрямована на передбачення та попередження майбутніх проблем або досягнення цілей шляхом ініціативної дії та планування, а не очікування, доки події трапляться. Підхід передбачає здатність брати на себе відповідальність, аналізувати ситуацію, розробляти стратегії та вживати активних заходів для уникнення негативних наслідків або досягнення позитивних результатів.

Отже, розглядаємо органічність поняття «організаційно-правовий механізм», яке несе подвійний функціонал, поєднуючи організаційну форму та правову форму. Так, перша містить організаційний механізм, який характеризує об'єкти, суб'єкти публічного управління, їхні цілі, завдання, функції, методи управління та організаційні структури, а також результати їх функціонування; друга – правовий механізм, який включає закони, постанови, укази, а також методичні рекомендації та інструкції [11, с. 38]. Ключовим аспектом роботи функціоналу має бути взаємодія між формами й швидка реакція на зміни в одній з форм та зміни у зовнішньому середовищі. Цей аспект може бути покладено в основу державної проактивної політики відновлення економічного розвитку України як інструменту стратегії післявоєнного відновлення соціально-економічного розвитку країни.

Таблиця 2

Підходи до змісту організаційно-правового механізму економічного розвитку

Підхід	Зміст
Системний	Організаційно-правовий механізм є цілісна, взаємопов'язана система правових та організаційних елементів, що взаємодіють між собою
Структурний	Організаційно-правовий механізм є системою, яка поєднує сукупність правових норм, форм, методів та інструментів управління, а також організаційних структур, які взаємодіють для досягнення певної мети в упорядкуванні та розвитку суспільних відносин
Процесний	Організаційно-правовий механізм – це система управління, що поєднує правові норми, інструменти, організаційні структури та управлінські методи, які фокусуються на послідовності процесів для досягнення конкретних результатів та підвищення ефективності діяльності
Проектний	Організаційно-правовий механізм – це сукупність взаємопов'язаних правових норм, організаційних структур, методів та інструментів, що застосовуються на основі етапності та обґрунтування змістового компоненту з метою досягнення поставлених цілей, ефективного розподілу ресурсів, управління ризиками та забезпечення успішного завершення запланованого в цілому
Функціональний	Організаційно-правовий механізм – це система форм, методів та засобів, включаючи правові норми та організаційні структури, що забезпечує досягнення певних суспільних функцій через правове регулювання у конкретних суспільних відносинах
Нормативний	Організаційно-правовий механізм – це система норм, правових інститутів та правових засобів, які врегульовують суспільні відносини, встановлюючи порядок, правила та відповідальність за їх дотримання або порушення, та впливають на організацію діяльності, забезпечуючи правове регулювання та досягнення певних цілей у суспільстві
Синергетичний	Організаційно-правовий механізм є самоорганізованою системою управління на основі ефективної взаємодії організаційних структур та норм правового регулювання
Проактивний	Організаційно-правовий механізм є самоорганізованою, самозабезпеченою, самовідтворюваною системою управління на основі довгострокової взаємодії організаційних структур та норм правового регулювання, які здатні швидко реагувати на передбачувані чи ймовірні кризові процеси

Спираючись на характеристики проактивності і проактивного підходу організаційно-правовий механізм економічного розвитку може працювати на таких принципах як: самостійність, інтернальність, фокус на дії, ціннісна орієнтація, передбачення, планування, орієнтація на майбутнє (табл. 3).

Під дією рис і принципів організаційні і правові форми за допомогою інструментів – юридичних засобів (норм права, юридичних процедур, правових інститутів), – взаємодіють на основі прав і обов'язків учасників відновлення економічного розвитку і швидко реагують на передбачувані чи ймовірні кризові процеси соціально-економічної системи. Проактивність взаємодії форм обумовлює механізми проектного фінансування відновлення економічного розвитку України через методи прямого і непрямого інвестування, державного регулювання на різних стадіях післявоєнного відновлення економіки України. В основі проектного фінансування лежать процеси взаємодії, які об'єднують та координують учасників відновлення економічного розвитку країни (уряду, НБУ, Банку Розвитку, інституційних інвесторів, підприємств

і проектних компаній, організацій з розвитку та інноваційно-активних економічних агентів, міжнародних фінансових організацій і банків), спрямовують їх на створення кінцевого результату (табл. 4) [3].

Реалізувати механізми проектного фінансування слід на стратегічні напрями післявоєнного відновлення економічного розвитку країни: розвиток промисловості; відновлення критичної інфраструктури; оптимізація міжнародних інвестицій; покращення інвестиційного клімату; відновлення і посилення енергетичної безпеки; відновлення системи трудових відносин.

Стратегічними завданнями і пріоритетними заходами у межах стратегічних напрямів післявоєнного відновлення економічного розвитку України можна вважати розвиток промисловості; відновлення критичної інфраструктури; оптимізація міжнародних інвестицій; покращення інвестиційного клімату; підвищення стійкості енергетичної безпеки; відновлення системи трудових відносин.

Таким чином, організаційно-правовий механізм формування проактивної стратегії відновлення економічного розвитку країни (рис. 1)

Таблиця 3

Принципи організаційно-правового механізму економічного розвитку на основі проактивного підходу

Принцип	Зміст
Самостійність	Постановка цілей та пошук можливостей незалежно від зовнішнього втручання
Інтернальність	Здатність організаційної структури нести відповідальність за застосування юридичних засобів
Фокус на дії	Орієнтація на коло впливу організаційної структури через правове регулювання
Ціннісна орієнтація	Створення внутрішньої системи цінностей та принципів, які реалізуються та підтримуються юридичними засобами
Передбачення	Здатність організаційної структури прогнозувати можливі проблеми або можливості та готуватися до них заздалегідь
Планування	Розробка чітких планів для досягнення мети та уникнення перешкод
Орієнтація на майбутнє	Концентрація на тому, що можна змінити та покращити в організаційній та правовій формах, а не на тому, що вже сталося або неможливо контролювати

Таблиця 4

Організаційно-економічні цілі учасників відновлення економічного розвитку країни

Учасник	Цілі
Кабінет Міністрів України	Розвиток економіки на основі впровадження інноваційних державних проектів
НБУ	Створення умов для формування довгострокових фінансових ресурсів
Банк Розвитку	Розвиток інструментів державної підтримки та зменшення ризиків у кредитуванні інноваційних державних проектів
Інституційні інвестори	Непрямі інвестиції в проекти реального сектора економіки
Підприємства і проектні компанії	Будівництво та оновлення інфраструктурних будівель, створення та застосування технологій, виробництво високотехнологічних товарів, розширення дійсних виробничих площ
Організації з розвитку та інноваційно-активні економічні агенти	Просування конкурентоспроможності інноваційно-активних агентів на українських та міжнародних ринках
Міжнародні фінансові організації і банки	Збільшення кредитування інноваційних проектів найважливіших секторів економіки

Джерело: побудовано автором на основі [3]

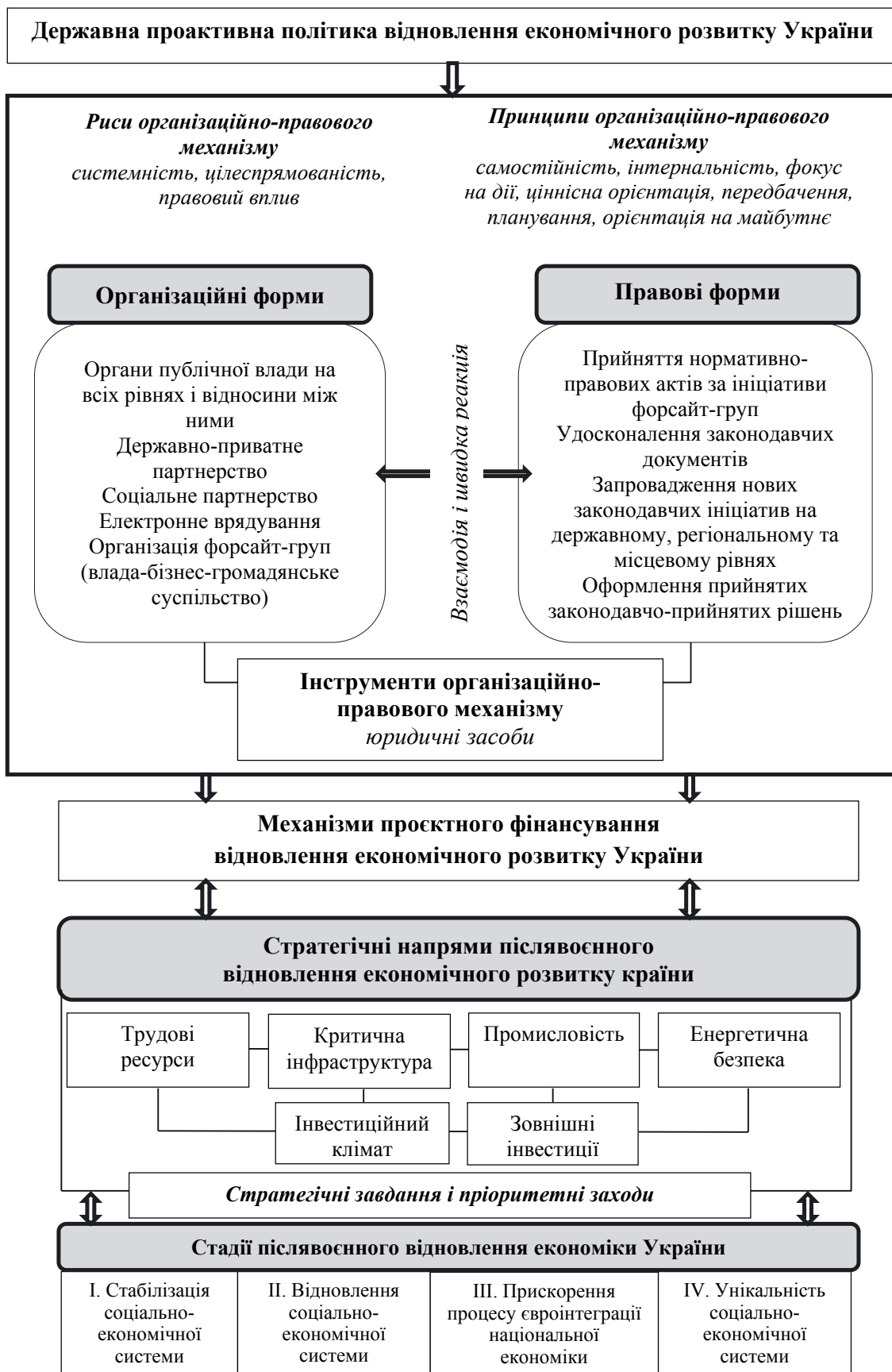

Рис. 1. Організаційно-правовий механізм формування проактивної стратегії відновлення економічного розвитку України
Джерело: побудовано авторами

представляється нами як самоорганізована, самозабезпечена, самовідтворювана система взаємодії організаційних і правових форм управління через державну проактивну політику на стадіях післявоєнного відновлення економіки України за допомогою дії механізмів проєктного фінансування відновлення економічного розвитку України на стратегічні напрями післявоєнного відновлення економічного розвитку країни.

Висновки. Узагальнюючи дослідження щодо сутності організаційно-правового механізму, його визначено сукупність форм, методів та інструментів управління, організаційних структур, а також правових норм, визначаючи єдність організаційного та правового механізмів управління, тобто господарського механізму управління, який регулює взаємовідносини між двома впливовими суб'єктами – органами публічної влади та бізнесу. Обґрунтовано, що проста модель організаційно-правового механізму ґрунтується на таких ключових рисах як системність, цілеспрямованість, правовий вплив, які реалізуються через юридичні засоби – норми права, юридичні процедури, правові інститути та інші. Зміст організаційно-правового механізму розвитку соціально-економічної системи можна тлумачити за допомогою системного, структурного, процесного, проєктного, функціонального, нормативного, синергетичного і проактивного підходів.

Проте, сучасні умови відновлення економіки України визначають необхідність розробки організаційно-правового механізму формування проактивної стратегії відновлення економічного розвитку України на основі проактивного підходу. У контексті формування проактивної стратегії відновлення економічного розвитку України організаційно-правовий механізм представляється як самоорганізована, самозабезпечена, самовідтворювана система взаємодії організаційних і правових форм управління через державну проактивну політику на стадіях післявоєнного відновлення економіки України за допомогою дії механізмів проєктного фінансування відновлення економічного розвитку України на стратегічні напрями післявоєнного відновлення економічного розвитку країни.

Перспективами подальших розвідок у цьому напрямі є вивчення економічних інструментів і методів реалізації організаційно-правового механізму формування проактивної стратегії відновлення економічного розвитку України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Варналій З. С., Чеберяко О. В., Микитюк О. П., Бондаренко С. М. Актуальності фінансової безпеки суб'єктів підприємства України в умовах війни та повоєнний час. *Огляд академії*. 2024. № 1 (60). С. 123–140.
2. Білозьоров Є. В., Вишковська В. І. Правозахисна функція держави: сутність та механізм здійснення в Україні: [монографія]. Київ : ФОП Кандиба Т. П., 2015.

3. Дашко І. М., Михайліченко Л. В. Економічне відновлення та розвиток країн після збройних конфліктів і воєн: невтрачені можливості для України. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. 2024. Випуск 1 (63). С. 9–16. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1\(63\).9-16](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1(63).9-16)
4. Джужа О. М., Орлов Ю. Ю., Калюжний Р. А. Щодо можливості вивчення правових явищ з позиції синергетики. *Право і суспільство*. 2009. № 2. С. 11.
5. Дроздова Н. Г. Організаційно-правовий механізм управління системою державних закупівель на конкурсних засадах: теоретико-методологічний аспект. *Актуальні проблеми державного управління*. 2012. Вип. 3. С. 150–153.
6. Колесник М. В., Мельничук Н. Ю., Крутова А. С. Особливості реалізації проактивних стратегій в електронному бізнесі як вияв інноваційної стратегії. *Економічний аналіз*. 2013. Том 14. № 3. С. 56–64.
7. Куйбіда В., Білинська М., Петрос О. Публічне управління: термінологічний словник. Київ : НАДУ, 2018.
8. Мороз В. М. Організаційно-правовий механізм державно-управлінського впливу: зміст та характеристика категорії. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 23. С. 106–114.
9. Назаренко В. Ю. Організаційно-правовий механізм державного управління пожежною безпекою в Україні. *Теорія та практика державного управління*. 2013. Вип. 3(42). С. 1–7.
10. Назарчук Т. В., Косіюк О. М. Менеджмент організацій : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 560 с.
11. Овчарук Е. Організаційно-правові механізми взаємодії органів публічної влади та бізнесу: теоретичні аспекти поняття. *Аспекти публічного управління*. 2023. Том 11, № 1. С. 35–43. DOI: <https://doi.org/10.15421/152305>
12. Олексієнко М. М. Проактивний підхід до управління екологічними проєктами. *Управління розвитком складних систем*. 2013. № 14. С. 68–71.
13. Рибак М. О. Організаційний механізм забезпечення розвитку інноваційного підприємництва на засадах сталості. *Бізнесінформ*. 2024. № 1. С. 139–146.
14. Тарахонич Т. І. Механізм дії права, механізм правового регулювання, механізм реалізації права: особливості взаємодії. *Держава і право. Юридичні і політичні науки* : зб. наук. пр. 2010. Вип. 50. С. 13–18.
15. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі. Пер. О. Замойська. Харків : Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2022. 160 с.
16. Хмарська І. А., Кучерява К. Я., Клімова І. О. Особливості післявоєнного відновлення економіки України. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 42. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-31>
17. Хромова Ю. О. Організаційно-правовий механізм державного регулювання виборчого процесу в Україні : автореф. дис. ... канд. наук. держ.упр. : 25.00.02. Одеса, 2014. 24 с.

REFERENCES:

1. Varnalii, Z. S., Cheberiako, O. V., Mykytiuk, O. P. & Bondarenko, S. M. (2024). Aktualitety finansovoi bezpeky subiektiv pidpriemnytstva Ukrainy v umovakh viiny ta povoiennyi chas [Current issues of financial security of Ukrainian business entities in wartime and post-war times]. *Ohliad akademii*, vol. 1 (60). (in Ukrainian)
2. Bilozorov, Ye. V., Vyshkovska, V. I. (2015). *The human rights protection function of the state: essence and mechanism of implementation in Ukraine*. Kyiv: FOP Kandyba T. P. (in Ukrainian)

3. Dashko, I. M. & Mykhailichenko, L. V. (2024). Ekonomichne vidnovlennia ta rozvytok krain pislia zbroinykh konfliktiv i voien: nevtrachenii mozhlyvosti dlia Ukrainy [Economic recovery and development of countries after armed conflicts and wars: unmissable opportunities for Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Universytetu. Seriya Ekonomika*, Vol. 1 (63), pp. 9–16. (in Ukrainian)
4. Dzhuzha, O. M., Orlov, Yu. Iu. & Kaliuzhnyi, R. A. (2009). Shchodo mozhlyvosti vyvchennia pravovykh yavlyshch z pozytsii synerhetyky [Regarding the possibility of studying legal phenomena from the perspective of synergetics]. *Pravo i suspilstvo*, vol. 2, pp. 11. (in Ukrainian)
5. Drozdova, N. H. (2012). Orhanizatsiino-pravovyi mekhanizm upravlinnia systemoiu derzhavnykh zakupivel na konkursnykh zasadakh: teoretyko-metodolohichni aspekt [Organizational and legal mechanism for managing the public procurement system on a competitive basis: theoretical and methodological aspect]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*, Vol. 3, pp. 150–153. (in Ukrainian)
6. Kolesnyk, M. V., Melnychuk, N. Yu. & Krutova, A. S. (2013). Osoblyvosti realizatsii proaktyvnykh stratehii v elektronnomu biznesi yak vyjav innovatsiinoi stratehii [Peculiarities of implementing proactive strategies in e-business as a manifestation of innovative strategy]. *Ekonomichnyy analiz*, vol. 14, N. 3, pp. 56–64. (in Ukrainian)
7. Kuybida, V., Bilynska, M., & Petros, O. (2018). *Public administration: terminological dictionary*. Kyiv: NADU. (in Ukrainian)
8. Moroz, V. M. (2019) Orhanizatsiino-pravovyi mekhanizm derzhavno-upravlinskoho vplyvu: zmist ta kharakterystyka katehorii [Organizational and legal mechanism of state and administrative influence: content and characteristics of the category]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 23, pp. 106–114. (in Ukrainian)
9. Nazarenko, V. Iu. (2013). Orhanizatsiino-pravovyi mekhanizm derzhavnoho upravlinnia pozhezhnoi bezpekoii v Ukraini [Organizational and legal mechanism of state management of fire safety in Ukraine]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, Vol. 3(42), pp. 1–7. (in Ukrainian)
10. Nazarchuk, T. V. & Kosiuk, O. M. (2016). *Organizational Management*. Kyiv: Tsentri uchbovoi literatury. (in Ukrainian)
11. Ovcharuk, E. (2023). Orhanizatsiino-pravovi mekhanizmy vzaiemodii orhaniv publichnoi vlady ta biznesu: teoretychni aspekty poniattia [Organizational and legal mechanisms of interaction between public authorities and business: theoretical aspects of the concept]. *Aspekty publichnoho upravlinnia*, Vol. 11, no. 1, pp. 35–43. (in Ukrainian)
12. Oleksiienko, M. M. (2013) Proaktyvnyi pidkhid do upravlinnia ekolohichnymy proektamy [Proactive approach to environmental project management]. *Upravlinnia rozvytkom skladnykh system*, no. 14, pp. 68–71. (in Ukrainian)
13. Rybak, M. O. (2024). Orhanizatsiyni mekhanizm zabezpechennia rozvytku innovatsiinoho pidpriemnytstva na zasadakh stalosti [Organizational mechanism for ensuring the development of innovative entrepreneurship on the basis of sustainability]. *Biznesinform*, vol. 1, pp. 139–146. (in Ukrainian)
14. Tarakhonich, T. I. (2010). Mekhanizm dii prava, mekhanizm pravovoho rehuliuвання, mekhanizm realizatsii prava: osoblyvosti vzaiemodii [Mechanism of action of law, mechanism of legal regulation, mechanism of law implementation: features of interaction]. *Derzhava i pravo. Yurydychni i politychni nauky: zb. nauk. pr.*, Vol. 50, pp. 13–18. (in Ukrainian)
15. Frankl, V. (2022). *Liudyna v poshukakh spravzhnogo sensu. Psykholoh u kontstabori* [Man in search of true meaning. A psychologist in a concentration camp]. Kharkiv: Knyzhkovyi klub "Klub Simeinoho Dozvillia". (in Ukrainian)
16. Khmarska, I. A., Kucheriava, K. Ia. & Klimova, I. O. (2022). Osoblyvosti pisliavoiennoho vidnovlennia ekonomiky Ukrainy [Features of the post-war economic recovery of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, Vol. 42. (in Ukrainian)
17. Khromova, Yu. O. (2014). Organizational and legal mechanism of state regulation of the electoral process in Ukraine: PhD thesis abstract. Odesa. (in Ukrainian)

Стаття надійшла: 19.11.2025

Стаття прийнята: 04.12.2025

Стаття опублікована: 26.12.2025